

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

HE laista kaivoslain muuttamisesta – Kaivannaistoiminnan ympäristöturvallisuuden näkökulma

Soile Nieminen

Talousvaliokunnan kokous 26.10.2022

Kainuun ELY-keskuksen huomiot (1/4) – ympäristövaikutusten huomioimisen korkea kynnyks

- **Ympäristönsuojelun tasovaatimusten erot ja ympäristövaikutusten huomioimisen korkea kynnyks** eri pykälissä on merkittävä epäkohta ympäristönsuojelullisesta ja taloudellisesta näkökulmasta
 - Käytetään edelleen termejä: **merkittävä haitallinen/merkittävä vahingollinen/huomattava vahingollinen ympäristövaikutus** (6, 11, 18, 48, 51, 52, 143 §)
- **Voi vaarantaa kaivosten ympäristönsuojelun hyvän tason varmistamisen koskien erityisesti sulkemis- ja kunnostustoimia ja aiheuttaa vakuudet ylittäviä kustannuksia**
 - Ympäristönsuojelun tasovaatimuksen tulisi olla läpileikkaavasti sama koko kaivoksia koskevassa lainsäädännössä erityisesti luvan myöntämisen esteitä ja lupamääräyksiä koskien
 - Kaivosluvassa esitetään annettavan lupamääräyksiä toimenpiteistä, joilla estetään huomattavien vahingollisten ympäristövaikutusten aiheutumista (52 §) – taso poikkeaa ympäristöluvan vaatimustasosta
 - Vaikuttaa sulkemis- ja kunnostustoimien ympäristönsuojelulliseen tasoon ja niitä koskevien vakuuksien mitoitukseen (esim. maisemointi, kts. asiantuntijalausunto)
 - Jos vakuuksilla katettavien toimien ympäristönsuojelullinen taso ei ole riittävä, jää konkurssitilanteessa kustannuksia yhteiskunnan maksettavaksi
- **Kainuun ELY-keskus esittänyt ympäristövaikutusten huomioimisen tason yhtenäistämistä suhteessa muuhun kaivoksia koskevaan lainsäädäntöön**

Kainuun ELY-keskuksen huomiot (2/4) – Poikkeavien olojen turvallisuustoimenpiteiden huomioiminen vakuudessa

- **Esitetty 1 vuoden ajanjakso poikkeavien olojen turvallisuustoimenpiteiden osalta ei ole riittävä**
- Huomioitava viime vuosina tapahtuneet poikkeustilanteet ja niiden aikajänteet
- Toimenpiteiden tavoitteena tulisi olla kaivoksen yleisen turvallisuuden lisäksi ympäristövaikutusten estäminen
 - Kaivoksen ominaispiirteistä riippuen toiminnan ympäristöturvallinen alasajo voi kestää useita vuosia
 - Ympäristöturvalliseen alasajoon liittyvän vesienkäsittelyn ylläpitäminen voi olla tarpeen useiden vuosien ajan
- **Kainuun ELY-keskus esittänyt poikkeavien tilanteiden turvallisuustoimenpiteiden takaamista lainsäädännössä vähintään 5 vuoden ajalta**
 - Energiansaannin turvaamisen lisäksi tulee sisällyttää myös muut toiminnan ympäristöturvalliseen alasajoon liittyvät toimet, kuten vesienkäsittely

Kainuun ELY-keskuksen huomiot (3/4) – Kaavoituksesta koituvien kustannusten periminen

- **Kuntakaavan edellyttäminen tuo kustannuksia kunnille**
 - Kaavoituskustannuksilla voi olla merkitystä kunnan halukkuuteen kaivosalueen kaavoituksessa
- **Kainuun ELY-keskus esittänyt kaivostoiminnan osalta kaavoituksesta koituvien kustannusten perimisen mahdollistamista hanketoimijalta**, vaikka tämä edellyttäisi muutosta myös maankäyttö- ja rakennuslakiin
 - Esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain 77 c § mahdollistaa, että kunta voi periä tuulivoimarakentamista ohjaavan yleiskaavan laatimisesta aiheutuneet kustannukset kokonaan tai osaksi esim. hankevastaavalta
 - Tämä parantaisi keskeisesti kunnan resursseja kaavoitukseen.
- Kainuun ELY-keskus suosittelee asian selvittämistä kaivoksia koskevan sääntelyn jatkokehittämisessä.

Kainuun ELY-keskuksen huomiot (4/4) – Sulkemissuunnitelma

- **Merkittävä puute: Lupahakemuksen sisältövaatimuksissa ei edellytetä sulkemissuunnitelmaa**
- **Vain sulkeminen edellä suunniteltu kaivostoiminta on kestävä**
 - Suomessa tilanne huolestuttava – sääntelyä kehitettävä!
 - Sulkemissuunnitelma keskeisin kaivosten ympäristövaikutusten hallintaa ohjaavista asiakirjoista
 - Asiakirjaa tulee päivittää jatkuvasti ja säännöllisesti suunnittelun ja kaivostoiminnan edetessä
- **Sulkemissuunnitelma on keskeinen asiakirja myös vakuuksien mitoituksessa, kannattavuuden selvittämisessä ja toiminnan riskien hallinnassa**
- Ehdotuksessa tarkennetaan kaivoksen sulkemiseen liittyvää sääntelyä ja otetaan myös **vaihteittainen sulkeminen** sääntelyn kohteeksi (18, 52, 120, 143, 144 §)
 - Miten antaa perusteltuja ja asianmukaisia lupamääräyksiä sulkemistoimista ja vakuusmääristä, jos sulkemisesta ei ole kokonaiskuvaa sulkemissuunnitelman puuttumisen vuoksi?
 - Miten varmistaa sulkemistoimien kokonaisuuden hallinta eri lupamenettelyissä ilman sulkemissuunnitelmaa?

Kaivoksia koskevan ympäristönsuojelun tason parantaminen - tarve sääntelyn kehittämiseen

- **Myös viranomaistyössä havaittu konkreettinen tarve kaivosten ympäristönsuojelun tason parantamiseksi**
 - Parhaita käytäntöjä koskevien ohjeiden tueksi tarvitaan **riittävä selkänaja lainsäädännöstä**
- Hallitusohjelman ja kaivoslain uudistuksen yhtenä ydintavoitteena kaivosten ympäristönsuojelun tason parantaminen
 - Pelkän kaivoslain uudistuksen vaikuttavuus tässä rajallinen!
- **Edelleen merkittävä tarve laajemmalle kaivoksia koskevan lainsäädännön kokonaistarkastelulle**
 - Vireillä olevien uudistusten jälkeen jää edelleen katveita (mm. vakuussääntely, kts. asiantuntijalausunto)
 - Ympäristönsuojelun tason parantamisessa keskiössä myös ympäristölainsäädännön tarkistaminen
 - YM:ssä parhaillaan käynnissä olevat lainsäädäntöhankkeet sekä kaivannaisjäteasetuksen päivitys vastaavat osittain tarpeeseen
 - Työn tulee jatkua myös seuraavalla hallituskaudella

Lisätietoja

soile.nieminen@ely-keskus.fi